

Reguleringsmyndigheten for energi
Leveret digitalt

Saksbehandler:	Deres ref:	Vårt saksnr.	Dato:
Thomas Iversen	202500579	25/99	27.02.2025

Innspill til eksterne rapporter om utredning av 15-minutters måling i lavspenningsanlegg

Forbrukerrådet viser til forespørsel fra RME om innspill til Thema Consulting og Statnett sine rapporter om utredning av 15-minutters måling i lavspenningsanlegg.

Med utgangspunkt i rapportene som er fremlagt mener vi at det mest fornuftige er å fortsette med timesmåling av sluttbrukere i lavspenningsnettet, og eventuelt gjør en ny vurdering senere når det foreligger mer kunnskap om sannsynlige effekter på markedet.

Oppsummert mener Forbrukerrådet følgende:

- Innføring av 15-minutters avregning vil øke kompleksiteten i markedet ytterligere, uten at dette vil føre til noen umiddelbare gevinster for de fleste forbrukere.
- Økt kompleksitet, som trolig også vil gjenspeiles i kraftleverandørenes avtaler, vil kunne undergrave forståelse for og tillitt til kraftsystemet.
- Den eventuelle samfunnsnyttan av kvartersmåling er tett knyttet til valg av modeller for strømstøtte, noe som ved utgangen av høringsfristen fremstår som uklart.

Vi går igjennom utvalgte punkter som vi mener er av spesiell relevans, og der vi mener at forbrukerinteressen gjør seg særlig gjeldende.

1 Valg av tidspunkt for implementering av kvartersmåling

De estimerte nytte- og kostnadsvirkningene som Thema beskriver, taler etter vårt syn for at det ikke bør innføres 15-minutters måling i lavspenningsanlegg på nåværende tidspunkt. Thema beskriver at nåverdien av kostnadsvirkninger vil være mellom 500 og 2 100 millioner kroner, avhengig av hvilken implementering som blir valgt. Tilsvarende for nytteverdier er estimert til å være i intervallet mellom 100 til 1 000 millioner kroner.

Vi mener at det mest fornuftige er å avvete beslutningen om implementering av kvartersmålinger. Innføring av AMS 2.0 vil kunne redusere marginalkostnaden ved implementering.

Estimater for kostnad og nytteverdi vil også være mer presise på et senere tidspunkt. Usikkerheten rundt utformingen av fremtidige strømstøtteordninger er et vesentlig element som i tillegg gjør slike beregninger spesielt usikre på nåværende tidspunkt.

Nytteverdien av riktige prissignaler blir beskrevet som usikker av Thema. Vi er enige i at det er uklart hvordan priselastisiteten til husholdningene vil bli i årene fremover. Siden priselastisiteten på strøm allerede er svak, mener vi at det er stor sannsynlighet for at den vil bli ytterligere svekket hvis husholdningene får for mange prissignaler å forholde seg til.

For å sikre nødvendig forbrukerfleksibilitet, må økonomiske insentiver kombineres med faktisk tilgang til teknologi som flytter både forbruk og effekt. I dag krever smarte løsninger ofte en urimelig høy investeringskostnad i form av både penger og tid.

Det er primært teknologisk innovasjon innen løsninger for smart styring, samt utbredelse av disse, som vil avgjøre om husholdninger kan bidra med mer forbrukerfleksibilitet. Dette vil gjelde både i scenariene med times- og kvartersmåling.

Vi advarer mot å innføre kvartersavregning før en vesentlig andel av forbrukerne har reell mulighet til å respondere på dette eller mindre finkornede prissignaler.

1.1 Trolig liten eller negativ effekt for de fleste forbrukere

I februar 2022 ble det innført en ny støtteordning for smart strømstyring fra Enova. Siden innføringen har antall boliger som har fått innvilget støtte vært økende.¹

Tallene viser likevel at mange sluttbrukere i lavspenningsnettet i dag ikke har smartstyring for sitt strømforbruk. Det vil si at de fleste forbrukere allerede med dagens timesoppløsning i svært liten grad er i stand til å flytte forbruket sitt mellom timer med ulike priser.

Innføring av kvartersmåling for alle vil trolig ha begrenset effekt for de fleste forbrukere, da de i stor grad ikke har mulighet til å flytte forbruket sitt med smartstyring. Elbiler er unntaket, ofte både bilen og ladeboksen har systemer for lading på tidspunkter der strømprisen og/eller effektbehovet typisk er lavt. Automatisering av strømforbruket knyttet til for eksempel oppvarming eller varmtvann² vil kreve mer av husholdningene, og det vil trolig ta lang tid før dette tas i bruk av brede lag.

Store deler av strømforbruket vil i de fleste norske hjem være drevet av nødvendighet, og husholdningene vil oppleve store velferdstap hvis de forsøker å redusere eller flytte forbruket. Dette kan typisk være at hverdagskabalene ikke går opp eller at deler av husholdningen fryser som følge av for aggressiv tilpassing til kraftprisene.

Noen forbrukere tilpasser i dag forbruket sitt til høye timepriser på strøm ved at de manuelt skrur av apparater i timene med høyest priser. Vi kan ikke utelukke at innføring av kvartersmåling for alle kan ha negativ effekt på denne forbrukerfleksibiliteten, da husholdninger som i dag tilpasser seg manuelt til timeprisene, ikke orker eller har kapasitet til å tilpasse seg per kvarter. Det vil kunne føre til at man i sin helhet slutter å styre forbruket sitt manuelt etter høye priser, og den delen av fleksibiliteten vil derfor kunne påvirkes negativt.

Statnett nevner at for noen plusskunder som leverer overskuddsstrøm inn i nettet vil det kunne være en fordel med kvartersmåling, slik at de kan levere strøm når prisen er høyest innad i timen. Det er imidlertid grunn til å anta at svært få plusskunder har tilgang til batteri for lagring av strøm, og at de derfor i liten grad har mulighet til å styre når overskuddsstrøm mates inn i nettet. Det er også usikkerhet knyttet til hvor store prisvariasjoner man vil få innad i timen.

¹ Nøkkeltall for Enova mellom 2022-2024 (enova.no)

² Enova har gitt støtte til rundt 15 925 smarte varmtvannsberedere i årene 2022-2024. Total andel i norske husstander

1.2 Økt kompleksitet for forbrukeren svekker tillit

Når kraftbørsen endrer oppløsning til 15-minutter i løpet av juni 2025, vil det ikke lenger være noen objektiv timespris husholdningene kan forholde seg til.

Markedet oppleves allerede komplekst for mange forbrukere med flere komplekse avtaletyper. Vi frykter at dette vil forverre seg med innføring av kvartersmåling.

Dette må sees i sammenheng med at forbrukerne vil få fire ganger så mange priser å forholde seg til som i dag. Potensielt komplekse avtaletyper og flere priser kan bidra til å svekke forbrukers tillit til kraftmarkedet i enda større grad enn i dag. Forbrukerrådet tror heller ikke at en ordning med frivillig inn- eller utmelding til kvartersmåling er en gunstig eller kostnadseffektiv løsning.

Standardvalgeffekten³ vil gjøre seg gjeldende ved begge alternativene, ved at de fleste vil bli stående på det valget som er standardinnstilling.⁴

Administrasjon av et inn- eller utmeldings system fremstår heller ikke som økonomisk forsvarlig. For husholdningene vil det da isolert sett være bedre med utsatt implementering (0), full implementering (alternativ 1) eller innføring for næringslivet (alternativ 4).

I tillegg vil det kunne by på utfordringer for forbrukerne å skulle ta et valg om kvartersmåling. Et valg som mange husholdninger ikke forstår bakgrunnen for eller konsekvensene av, kan skade tilliten til kraftsystemet.

Vi er også urolige for at kraftleverandørene skal få tilgang til å melde kunder ut/inn, og bruke det i markedsføringen for å forvirre sluttbrukerne. Vi ser for oss at fordelene ved å velge selskap A sin dårlige kvartersavtale kan bli oversolgt med kvartersmålingen som det bærende premisset. En slik praksis vil igjen kunne skade tilliten til kraftsystemet.

1.3 Forholdet til offentlige strømstøtteordninger

Strømstøtten beskytter norske husholdninger mot høye strømpriser ved å redusere marginalkostnaden for strøm, og dermed reduseres også insentivet til å spare energi. Husholdninger som allerede kun har en svak sensitivitet mot svingninger i pris, har fått enda svakere insentiver med støtteordningene.

³ Tversky, A.; Kahneman, D. (1991). "Loss Aversion in Riskless Choice: A Reference-Dependent Model". *The Quarterly Journal of Economics*. **106** (4): 1039.

⁴ Herrmann, Andreas; Goldstein, Daniel G.; Stadler, Rupert; Landwehr, Jan R.; Heitmann, Mark; Hofstetter, Reto; Huber, Frank (2011-11-01). . *Journal of Retailing and Consumer Services*. **18** (6): 483-491.

Et økt fokus på strømpriser i media og sjokkeeffekten da strømprisen skjøt i været, kan likevel ha skapt en forsterket prisbevissthet, men en slik effekt kan vi vi ikke kan forvente at blir varig.

Dersom dagens timesbaserte strømstøtteordning med knekkpunkt 90/10 ved 75 øre/kWt består, er vi enige i at nytteverdien for husholdningene svekkes. Dersom en kommende strømstøtteordning simulerer fastpris eller makspris, kan det ikke utelukkes at nytteverdien ved overgang til kvartersmålinger i større grad faller bort.

Ved å bygge inn insentiver for strømsparing og effektflytting i en kommende støtteordning – typisk i form av faste volumer, flate støttesatser, progressive modeller eller rushtidsavgift – vil nytteverdien for kortere avregningsintervaller kunne bli større. Disse forutsetningene er usikre, siden det ikke er gitt hvordan utformingen av strømstøtten eller andre ordninger blir fremover.

2 Personvern hensyn

Siden vi mener at beslutningen om innføring av 15-minutter måling i lavspenitanlegg bør utsettes, kommer ikke personvernsspørsmålene på spissen.

Dersom det likevel innføres en variant av 15-minuttersmåling er valg av modell avgjørende for hva som må til for sikre personvernet. Dersom tilgangen til dataene er for restriktive vil noe av formålet med 15-minutters måling forsvinne, ved at husholdningene ikke kan gi tredjeparter tilgang til verken sanntids- eller historisk data. Motsatt vil for vid adgang øke risikoen for misbruk av dataene.

Det er også viktig at myndighetene er bevisste på at måling med 15-minuttersintervaller gir en svært granulert innsikt i husholdningens vaner. Måledataene er å regne som personopplysninger, og formålene dataene brukes til må ha tilstrekkelig behandlingsgrunnlag.

3 Avslutning

Samlet sett mener vi at innføring av kvartersmåling for alle vil bidra til en ytterligere komplisering av strømmarkedet for forbrukerne. Vi advarer mot at en ytterligere komplisering av strømmarkedet for forbrukerne, vil kunne bidra til å svekke tilliten til markedet og gjøre det vanskeligere for forbrukere å ta hensiktsmessige valg.

På kort og mellomlang sikt mener vi at en simulering av timesverdier til sluttbrukerne, basert på aritmetisk⁵ gjennomsnitt av 15-minuttersprisene, er tilstrekkelig for å gi forbrukerne de prissignalene de trenger.

Forbrukerrådet mener at det mest fornuftige på dette tidspunktet er å fortsette med timesmåling av sluttbrukere i lavspenningsnettet, samt utsette beslutning om kvartersmåling til senere. Videre mener vi at timesverdier bør simuleres for forbrukere når kraftbørsen går over til kvartersintervaller.

Vi er tilgjengelig dersom RME ønsker å diskutere disse spørsmålene nærmere.

Vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Gunstein Instefjord
leder for forbrukerpolitikk

Thomas Iversen
fagsjef strøm

⁵ Dette er et «vanlig gjennomsnitt» i betydningen sum delt på antall. Et annet alternativ er vektet eller glidende gjennomsnitt, som begge vil være vanskeligere for husholdningene å forstå.